

fysiske og kemiske egenskaber, om stratigrafi og fossiler og om de mange eftersøgningsmetoder. Naturgas omtales i et særligt kapitel. Der gives en moderne oversigt over geoteknik og paleogeografi i U.S.A. I det indledende kapitel gennemgås teorierne om oliens oprindelse. Forfatteren er, som de fleste moderne forfattere, tilhænger af teorierne om den organiske oprindelse: olie og gas kan stamme fra et hvilket som helst plantisk eller dyrisk materiale, som indlejres i marine- eller ferskvandssedimenter. For geografen har tabeller over de kendte gas- og oliereserver samt produktionen inden for de enkelte stater og større felter en betydelig interesse. Tidligere beregninger af reserverne har altid været for små, de forhåndenværende kendte oliereserver kan med den nuværende produktion vare i godt 13 år, gasreserverne i 30 år, men forfatteren mener, at mængden af kendte reserver ikke vil aftage i flere år, da udnyttelsen af dybere lag i ældre felter og opdagelsen af ny forekomster foreløbig vil overstige eller holde trit med forbruget. Talrige steder arbejder man i mere end 3000 m dybde, det dybest producerende hul er ca. 4700 m dybt. I beregningerne er ikke medtaget de meget store forekomster af olieskifer i Utah, Colorado, Wyoming og California, som efter udviklingen af ny produktionsmetoder i en fjernere fremtid muligvis vil blive de vigtigste olie-felter i U.S.A.

Bogens hensigt er bl. a. at understrege værdien af en geologisk metodik under oliesøgning og produktion; det er overraskende, at der endnu i U.S.A. findes og produceres ikke så lidt olie uden videnskabelig assistance. Den geologiske metodes sikkerhed må ikke overvurderes, oliesøgning er endnu ofte en eventyrlig skattejagt, hvad erfaringerne her fra landet tydeligt viser, og som forfatteren siger — boret er stadig den endelige dommer.

Børge Jakobsen.

J. H. Schultze: Grossbritannien und Irland. I serien Kleine Länderkunden, udgivet af W. Evers. Franckh'schen Verlagshandlung, Stuttgart 1950. 14×20 cm, 274 S., 31 fotografier, 33 kort og diagrammer, tabeller. Dm. 10,80.

En systematisk „Länderkunde“, hvis første halvdel er opdelt i traditionelle afsnit. Das Land — Das Volk — Die Wirtschaft. Herved opnås en overskuelig håndbogsmæssig karakter. Afsnittene om naturfolkene er velafbalancerede. Kortet over klimaområderne (fig. 6) baseret på Köppens metode forekommer for specielt i en bog som denne. Skotland opdeles her i fire klimaområder, medens næ-

sten hele den beboede, landbrugsmæssigt anvendelige del af De Britiske Øer ligger i Cfb klimaet, hvis karakteristika (altid fugtigt, varmeste md. mellem $+10^{\circ}$ og 20° C., mindst 4 mdr. over $+10^{\circ}$, koldeste md. over $+3^{\circ}$ C.) ikke fremhæver de regionale forskelle. Forfatteren må derfor yderligere foretage en beskrivende inddeling i fire regioner, der i virkeligheden er identisk med den, der er anvendt i Stamp og Beaver: "The British Isles", og som er baseret på isotermerne for jan. 40° F. (ca. 4° C.) og juli 60° F. (ca. $15\frac{1}{2}^{\circ}$ C.). Afsnittet om racerne er sobert; man noterer med glæde følgende fodnote (pg. 47): „Man sollte auch einen Begriff wie den der „germanischen Grundrasse“ vermeiden“. I afsnittene: Volkskarakter og kulturelle Eigenart samt flere andre steder søges en karakteristik af befolkningsgrupperne under hensyntagen til race, historie og geografiske forudsætninger. Undersøgelser af denne art fører senere til simplificerede konklusioner, der i et værk som dette let kan blive betragtet som almenlydige, særligt når forf. som her, trods en utvivlsom god vilje, kommer med forfejlede og følelsesbetonede betragtninger. F. eks. — at sidestille de engelske public schools med de tyske højere skoler fra trediverne heror på en mistydning af visse ligheder i den ydre form. En karakteristik af skotterne, der slutter således: „Aber grosse Tüchtigkeit und ein wärmeres Herz, das den Schotten dem Deutschen näherkommen lässt“ — virker afskrækkende. Afsnittene om erhvervsforholdene er interessante, bl. a. fordi der gøres en del ud af den stadige ændring i befolkningsgrupperingen, først fra land til by (ca. 80 % af Englands befolkning lever i byer), dernæst den senere tids forskydning mod S., der skyldes industriens løsning fra kullene og tendensen til at søge mod alsidige industriområder. Sidste halvdel er helliget en gennemgang af 18 enkeltlandskaber, en opdeling, der kan virke lidt stiv, men med en god geografisk behandling.

Der er mange gode oversigtskort, men desværre er der flere signaturfejl. Kortudsnit og skitser har fået tildelt rigelig plads, man savner undertiden landskabsgeografiske elementer — „landskabsgrænser“ bør ikke kun optræde som stiplede linier. På fig. 32, hvor der er ofret en helside på en skitse af Shannon kraftværket i Irland, savnes terrænsignatur, højdeangivelser og omridset af den opdæmmede sø ved Killaloe.

Et fyldigt statistisk afsnit på 60 tabeller, bearbejdet af W. Evers, er sammen med ca. 40 tabeller og skemaer i teksten en af bogens vigtigste aktiver. Med ovennævnte forbehold en overskuelig og nyttig bog.

Børge Jakobsen.